

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Livsmedelsverket

Yttrande över förslag till författningsändringar till följd av EU-förordning om geografiska beteckningar

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och innehållet i förslaget

Livsmedelsverket har fått i uppdrag av regeringen att analysera behovet av lag- och förordningsändringar till följd av en EU-förordning om geografiska beteckningar för vin, spritdrycker och jordbruksprodukter samt garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp för jordbruksprodukter som tillämpas sedan 2024. Förordningen ersätter Europaparlamentets och rådets förordning om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel och omfattar även motsvarande regler om skydd för geografiska beteckningar på vin och spritdrycker.

Förslagsställaren har beskrivit att det aktuella problemet utgörs av behovet av anpassning till ny EU-förordning för svenska lagar och förordningar. Genom följdändringar kommer svenska lagar och förordningar att uppdateras till EU-rättslig terminologi. Svenska lagar och förordningar kommer också att påverkas genom att hänvisningar till EU-rätten ändras och även genom vissa anpassningar.

Den nya förordningen stärker och förbättrar det befintliga systemet, bland annat genom ett gemensamt registreringsförfarande för jordbruksprodukter, inklusive livsmedel, vin och spritdrycker. Vidare ökas skyddet för geografiska beteckningar som ingrediens i bearbetade produkter och vid försäljning via e-handel/onlineförsäljning. Den nya förordningen omfattar även skydd av geografiska beteckningar i domännamn. Förordningen syftar till att synliggöra de skyddade produkternas bidrag till ökad hållbarhet, genom att möjliggöra för producenter att lyfta fram och kommunicera åtgärder inom miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Vidare stärks producentgruppernas roll och ett frivilligt system med erkända producentgrupper för geografiska beteckningar får inrättas av medlemsstaten.

Syftet med den nya förordningen är att skapa ett enhetligt skydd för geografiska beteckningar samt att upprätta ett system för skydd av garanterade traditionella specialiteter och frivilliga kvalitetsbegrepp samt att synliggöra de skyddade produkternas bidrag till ökad hållbarhet, genom att möjliggöra för producenter att lyfta fram och kommunicera åtgärder inom miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet. Vidare stärks producentgruppernas roll och ett frivilligt system med erkända producentgrupper för geografiska beteckningar får inrättas av medlemsstaten.

Målsättningen med remissen är enligt förslagsställaren att utreda och överväga behovet av lag- och förordningsändringar till följd av den nya förordningen.

Företag som berörs av regleringen enligt konsekvensutredningen är befintliga och potentiella producentgrupper och företagare som har ett intresse av att ansöka om registrering av geografiska beteckningar eller garanterade traditionella specialiteter enligt EU:s förordning¹. Aktörer som idag omfattas av produktspecifikationen för registrerade produkter med geografisk beteckning eller som är garanterade traditionella specialiteter berörs också av den nya förordningen.

Konsekvenser för företag

Förslagsställaren bedömer att de föreslagna anpassningarna av nationella författningar inte innebär några kostnadsmässiga förändringar för företagen annat än marginellt. Bedömningen är att tillämpningen av den nya förordningen inte kommer leda till ökade kostnader eller något betydande merarbete för företagen eller producentgrupperna, jämfört med tidigare gällande regler för livsmedel, vin och spritdrycker.

De avgifter som får tas ut vid ansökningsprocessen eller vid kontroll av geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter kommer inte påverkas av den ändrade förordningen. Genom den nya förordningen kommer dock handläggningsavgift för ansökan om registrering för geografiska beteckningar för vin och spritdrycker att kunna tas ut, vilket inte var möjligt genom tidigare gällande förordning. Det innebär ökade kostnader för dessa producentkategorier, men innebär en likvärdig hantering jämfört med ansökningsprocessen för livsmedelsprodukter, som omfattas av en handläggningsavgift. Enligt Livsmedelsverkets tidigare bedömningar omfattar handläggningstiden för en ansökan om registrering av en geografisk beteckning eller en garanterad traditionell specialitet mellan 75 till 100 arbetstimmar, vilket ska täckas av en grundavgift och en löpande timavgift. Om avgiften inte tas ut innebär det att anslag måste användas för att finansiera handläggningen, vilken kan medföra att annan verksamhet skulle kunna bli underfinansierad och att företagare hanteras olika beroende på vilken ansökan som är aktuell. Värt att notera är att Livsmedelsverket inte har fått in några nya ansökningar sedan avgiften infördes 2021.

Förslagsställarens bedömning är att dessa aktiviteter bör kunna rymmas inom enskilda företags säljfrämjande arbete. Genom att samverka med andra producentgrupper kan samordningsvinster bidra till kvalitet och kostnadseffektivitet i syftet att sprida kännedom, kunskap och förståelse hos konsumenter om geografiska beteckningar.

Förslagsställaren uppger att fler och fler konsumenter med åren kommer att lära känna systemet med geografiska beteckningar och garanterade traditionella specialiteter och förstå vad märkningarna innebär, så att aktörernas insatser ger återklang i ökad försäljning och ekonomisk utveckling för landsbygden. I takt med att konsumenter får upp ögonen för detta kommer incitamenten öka även för fler företag att välja att ansöka om att registrera skydd för sina kvalitetsprodukter.

Av konsekvensutredningen framgår att förslag på författningsändringar som lämnas avser anpassningar av nationell lagstiftning till den nya förordningen. Förslagsställaren bedömer att

¹ (EU) 2024/1143

dessa är i överensstämmelse med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU och att förslaget inte går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att i vart fall förslaget till kompletterande nationella bestämmelser sannolikt inte innebär stora effekter för företag. Som Regelrådet förstår förslagsställarens redovisning har inte ansökningar inkommit för att skydda geografiska beteckningar de senaste åren. Förslagsställaren menar att förslaget inte innebär någon större ändring i sak i förhållande till tidigare regler, varför påverkan på producentgrupper eller företag som berörs bedöms vara mycket liten. Regelrådet ser inte någon anledning att ifrågasätta förslagsställarens slutsats i detta sammanhang. Det hade emellertid förbättrat konsekvensutredningens transparens om förslagsställarens bedömning att den nu aktuella EU-förordningen är lik tidigare bestämmelser hade förtydligats med något exempel på vad som är oförändrat jämfört med vad som är nytt. Konsekvensutredningen anses likväl uppfylla krav i förordningen 2024:83 om konsekvensutredningar utifrån förutsättningarna i detta ärende.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 2025-04-16

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lars Silver och Roland Sigbladh.

Ärendet föredrogs av Anna Nilsson

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna Nilsson
Föredragande